

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«РОЖИЩЕНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ ТА БІОТЕХНОЛОГІЙ
ІМЕНІ С. З. ГЖИЦЬКОГО»

Випускова циклова комісія ветеринарних дисциплін

ПОГОДЖУЮ
Заступник директора
з навчальної роботи
 Ольга НИЧИПОРУК
22 серпня 2024 року

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор коледжу
 Олександр ДАВИДЮК
22 серпня 2024 року

ПРОГРАМА

з освітнього компонента

«Тваринництво, зоогігієна та ветеринарна санітарія»

Розробники	<u>Ольга ЧИЖЕВСЬКА, Ірина БЄЛОВА</u>
Галузь знань	<u>21 Ветеринарія</u>
Спеціальність	<u>211 Ветеринарна медицина</u>
Освітньо-професійна програма	<u>Ветеринарна медицина</u>
Статус освітнього компонента	<u>обов'язковий</u>
Мова навчання	<u>українська</u>

Програма ОК «Тваринництво, зоогігієна та ветеринарна санітарія» для здобувачів освіти освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр спеціальності 211 Ветеринарна медицина денної форми навчання, складена на основі ОПП Ветеринарна медицина 20 червня 2024 р.

Розробник (и): Ольга ЧИЖЕВСЬКА, Ірина БЄЛОВА

Програма обговорена на засіданні циклової комісії ветеринарних дисциплін

Протокол від 28 червня 2024 року № 7

Голова циклової комісії Леся НЕДОПАД

Схвалено Педагогічною радою ВСП «Рожищенський фаховий коледж ЛНУВМБ імені С.З.Гжицького»

Протокол від 22 серпня 2024 року № 10

1. ОПИС ОК (НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ/ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ)

Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітньо-кваліфікаційний рівень	
Освітньо-професійний ступінь	<i>Фаховий молодший бакалавр</i>
Галузь знань	21 Ветеринарія
Спеціальність	211 Ветеринарна медицина
Освітньо-професійна програма	Ветеринарна медицина
Характеристика ок (навчальної дисципліни/інтегрованого курсу)	
Статус	<i>Обов'язковий компонент</i>
Загальна кількість годин	120
Кількість кредитів СКТС	4
Курсова робота (проект)	-
Форма оцінювання	іспит
Форма навчання	денна
Рік підготовки	2р.10 міс., 3р. 10 міс
Семестр	III-IV
Аудиторні години	56
Лекції	34
Практичні заняття	20
Лабораторні заняття	2
Семінарські заняття	-
Самостійна робота	64

Примітка: співвідношення кількості годин (у відсотках):
аудиторних занять - 46,6 %
самостійна робота - 33,4 %

2. МЕТА ОК, ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ТА ЗАПЛАНОВАПІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Метою вивчення освітнього компонента (навчальної дисципліни/інтегрованого курсу) є: формування у майбутніх фахівців умінь і компетенцій для забезпечення ефективного виробництва продукції тваринництва високої якості, підвищення рівня продуктивності тварин, умов праці з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу та сучасних технологій виробництва продукції; усвідомлення нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням оптимальних умов утримання, годівлі, використання тварин, технологічних процесів виробництва продукції та всіх санітарно-гігієнічних вимог.

Предметом вивчення освітнього компонента є: біологічно-господарські особливості сільськогосподарських тварин і птиці різних видів; породи і сучасні кроси; види продуктивності галузей тваринництва: особливості відтворення та розведення тварин, особливості санітарно-гігієнічних умов утримання.

Основними завданнями є: засвоєння основ організації виробництва продукції тваринництва; знання форм організації розведення тварин різних видів, поліпшення їх племінної цінності, підвищення рівня продуктивності, вжиття профілактичних заходів; вивчення і впровадження сучасних технологій виробництва продукції з забезпеченням вимог годівлі, утримання та використання тварин.

Передумови вивчення: «Анатомія і фізіологія сільськогосподарських тварин», «Математика», «Біологія», «Основи екології» «Годівля сільськогосподарських тварин» тощо.

2.1. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання (РН)

РН1 Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами в у тому числі з професійних питань.

РН2 Визначати суть фізико-хімічних і біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології

РН3 Використовувати дані анамнезу, епізоотичної ситуації, результати клінічних, лабораторних, інструментальних та інших досліджень.

РН4 Застосовувати методи відбору зразків продукції тваринного, рослинного та біотехнологічного походження

РН6 Дотримуватися основних понять з біобезпеки, біоетики, добробуту тварин.

РН7 Здійснювати пошук та аналіз інформації з різних джерел та володіти комп'ютерними програмами.

РН9 Брати участь у розробленні карантинних та оздоровчих заходів, застосовувати методи терапії тварин і профілактики хвороб різної етіології.

РН10 Дотримуватися принципів роботи та правил експлуатації обладнання, приладів, інструментів, що застосовуються у ветеринарній медицині

РН13 Застосовувати основи технології виробництва і переробки продукції тваринного походження, методами і методиками оцінювання

безпеки та якості продукції тваринного походження, харчових продуктів, кормів і води.

PH14 Застосовувати зоогігієнічні і ветеринарні правила утримання та годівлі тварин

PH15 Дотримуватися правил безпеки життєдіяльності й охорони праці за фахової діяльності.

Компетентності

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського(вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

ЗК2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК5 Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК6 Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні компетентності(СК)

СК1 Здатність встановлювати вид та клас тварин, особливості будови клітин, тканин, органів, їх систем та апаратів організму тварин різних видів.

СК2 Здатність відбирати, етикетувати і упаковувати матеріал для лабораторних досліджень та оформлювати супровідні документи на нього

СК6 Здатність застосовувати знання з біобезпеки, біоетики, благополуччя тварин у професійній діяльності.

СК7 Здатність організувати роботу відповідно до вимог безпеки життєдіяльності й охорони праці під час фахової діяльності.

СК8 Здатність оберігати довкілля від забруднення відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення.

СК11 Здатність контролювати дотримання ветеринарних вимог під час виробництва продукції тваринництва.

СК12 Здатність надавати оперативну допомогу, здійснювати профілактику травматизму тварин та забезпечувати заходи щодо отримання здорового поголів'я.

СК13 Здатність поширювати ветеринарні знання серед населення й працівників тваринництва, господарств різних форм власності.

У результаті вивчення освітнього компонента здобувач освіти

повинен:

знати:

- методи розведення сільськогосподарських тварин та основи селекційно-племінної роботи;
- основні види та породи тварин різних напрямів продуктивності;
- техніку бонітування як складову племінної роботи;
- види утримання тварин різних видів;
- шляхи підвищення продуктивності тварин;
- вимоги до якості продукції та чинні стандарти на неї;
- технологію вирощування молодняку сільськогосподарських тварин та відтворення стада.
 - зоогігієнічні вимоги до повітряного середовища та мікроклімату тваринницьких приміщень, води та водозабезпечення тваринницьких ферм, обладнання приміщень для тварин;
 - гігієну кормів і годівлі тварин;
 - організацію стійлового і пасовищного утримання;
 - санітарну охорону тваринницьких об'єктів від занесення збудників заразних захворювань;
 - ветеринарно-санітарні заходи в скотарстві, свинарстві вівчарстві, конярстві, птахівництві, кролівництві і хутровому звірівництві.

вміти:

- визначати вид та породу тварини, вгодованість, живу масу, вік, масть, тип конституції
 - оцінювати екстер'єр тварин різними методами;
 - проводити добір і підбір тварин;
 - контролювати якість робіт із виробництва продукції тваринництва;
 - нумерувати тварин, правильно і своєчасно оформляти форми первинного та племінного обліку і звітності;
- визначати фізичні показники повітря і вміст шкідливих газів у тваринницьких приміщеннях;
 - використовувати різні способи і засоби очищення і знезаражування води;
 - забезпечувати оптимальні зоогігієнічні умови утримання, годівлі і використання тварин.

3. ОБСЯГ ТА СТРУКТУРА ПРОГРАМИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Форма навчання

денна

Підсумкова форма контролю

іспит

№ теми	Назва розділу	Кількість годин								
		Разом	Самостійна робота	Навчальні заняття						
				Всього	Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
1	2	4	5	6	7	8	9	10	11	
ТВАРИННИЦТВО										
1-5	Основні аспекти розведення сільськогосподарських тварин	22	12	10	8	-	2	-	-	
6-14	Галузі тваринництва	50	30	20	14	6	-	-	-	
	Разом з ОК	72	42	30	22	6	2	-	-	
ЗООГІГІЕНА З ОСНОВАМИ ВЕТЕРИНАРНОЇ САНІТАРІЇ										
1-13	Зоогігієна з основами ветеринарної санітарії	48	22	26	12	-	12	2	-	
	Разом з ОК	120	44	56	34	6	14	2	-	

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ПРОГРАМИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

4.1. Теми лекцій

№. з/п	Назва теми	Кількість годин	Рекомендована література
I семестр			
1.	Вступ. Поняття про породу, ріст і розвиток сільськогосподарських тварин	2	[1], [2]
2.	Конституція, екстер'єр та інтер'єр тварин		[1], [2]
3.	Добір, підбір та методи розведення	2	[3]
4.	Племінна робота у тваринництві.	2	[1], [2]
5.	Особливості сучасних підходів до технологій виробництва молока і яловичини	2	[3], [4]
6.	Особливості сучасних підходів до технології виробництва продукції свинарства	2	[3], [5]
7.	Основи вівчарства та козівництва	2	[2], [6], [1]
8.	Конярство	2	[2], [7]
9.	Особливості сучасних підходів до технології виробництва продукції птахівництва	2	[2], [3],[8]
10.	Кролівництво і хутрові звіри	2	[1], [2], [9]
11.	Основи бджільництва та рибиництва	2	[2], [10]
Разом за ___ семестр		22	
II семестр			
12	Вплив мікроклімату на здоров'я і продуктивність сільськогосподарських тварин		[1], [3], [4]
13	Вплив ґрунту на здоров'я і продуктивність сільськогосподарських тварин		[1], [3], [4]
14	Гігієна водопостачання і напування сільськогосподарських тварин	2	[1], [3], [4]
15	Загальні зоогігієнічні вимоги до приміщень для сільськогосподарських тварин	2	[1], [2], [3]
16	Гігієна великої рогатої худоби і ветеринарно-санітарні вимоги у скотарстві	2	[1], [2], [3]
17	Гігієна свиней і ветеринарно-санітарні вимоги у свинарстві	2	[1], [2], [3]
Разом за _____ семестр		12	
Разом		34	

4.2. Теми практичних (лабораторних, семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Форми та засоби контролю	Рекомендована література
I семестр				
1	Огляд і оцінювання екстер'єру тварин.	2	Усне опитування, тестовий контроль	[3],[1]
2	Породи великої рогатої худоби різних напрямів продуктивності.	2	Усне опитування, тестовий контроль	[3]
3	Найпоширеніші породи свиней	2	Усне опитування	[3], [5]
4	Породи, лінії і кроси сільськогосподарської птиці.	2	Усне опитування	[5], інформац. ресурс [1]
	Разом за _____ семестр	8		
II семестр				
5	Методи контролю мікроклімату тваринницьких приміщень	2	Усне опитування, контроль виконання практичних завдань	[2], [3]
6	Визначення фізичних властивостей води	2	Усне опитування, контроль виконання практичних завдань	[2], [3]
7	Санітарна оцінка якості кормів	2	Усне опитування, контроль виконання практичних завдань	[2], [3]
8	Ознайомлення з обладнанням приміщень для сільськогосподарських тварин	2	Усне опитування, контроль виконання практичних завдань	[2], [3]
9	Перевірка ветеринарно-санітарного стану обладнання тваринницьких приміщень	2	Усне опитування, контроль виконання практичних завдань	[2], [3]
10	Обстеження родильного відділення і стану догляду за тільними і новоотеленими коровами	2	Усне опитування, контроль виконання практичних завдань	[2], [3]
11	Ознайомлення з технікою догляду за поросятами	2	Усне опитування, контроль виконання практичних завдань	[2], [3]
12	Ознайомлення з особливостями утримання курей на птахофабриці	2	Усне опитування, контроль виконання практичних завдань	[2], [3]
	Разом за _____ семестр	16		
	Разом	24		

4.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Рекомендована література
І семестр			
1.	Походження сільськогосподарських тварин	2	[1]
2	Класифікація порід	1	[1]
3.	Затримка росту і розвитку	1	[1]
4.	Кондиції тварин і їх види	2	[1]
5.	Мічення тварин та присвоєння кличок	2	[1]
6.	Бонітування тварин	2	[1]
7.	Підприємства з племсправи. Держані племінні книги	2	[1], [3]
8	Способи вирощування молодняку великої рогатої худоби	2	[4]
9.	Технологія виробництва молока.	2	[4]
10.	Технологія виробництва яловичини у молочному та спецзіваному м'ясному скотарстві	3	[3], [4]
11.	Відгодівля свиней	2	[3]
12.	Породи овець і кіз та їх класифікація	2	[8], [3]
13.	Способи вирощування ягнят	2	[7]
14.	Упряж і запрягання коней	2	[9]
15.	Найпоширеніші породи коней	2	[9]
16.	Будова яйця	2	[10]
17	Інкубація ягць сільськогосподарської птиці	3	[10]
18	Технологія виробництва м'яса інших видів птиці	2	[12]
19	Основні види хутрових звірів	2	[10]
20	Кормова база бджільництва	2	[12]
21	Основні аспекти вирощування риби	2	[8]
Разом за _____ семестр		42	
II семестр			
22	Зоогігієнічне значення повітря	2	[1], [4]
23	Мікроорганізми ґрунту та санітарна його охорона		
24	Значення і норми використання води у тваринницьких господарствах	2	[1], [4]
25	Гігієна кормів і годівлі сільськогосподарських тварин	2	[1], [4]
26	Гігієнічна оцінка будівельних матеріалів і огорожувальних конструкцій	2	[1], [4]
27	Гігієна літнього утримання тварин	2	[1], [4]
28	Гігієна племінних тварин і вирощування телят	2	[1], [4]
29	Гігієна овець і ветеринарно-санітарні вимоги у вівчарстві	2	[1], [4]
30	Гігієна коней і ветеринарно-санітарні вимоги у конярстві	2	[1], [4]
31	Гігієна сільськогосподарської птиці	2	[1], [4]
	Гігієна кролів і хутрових звірів	2	[1], [4]
Разом за _____ семестр		22	
Разом		64	

5. ВИДИ ЗАНЯТЬ, МЕТОДИ І ФОРМИ НАВЧАННЯ

При викладанні освітнього компонента «Тваринництво, зоогігієна та ветеринарна санітарія» зі спеціальності 211 Ветеринарна медицина використовують:

- види занять: лекції, практичне, лабораторне, семінарське та індивідуальне заняття, консультації;
- методи навчання: словесні методи — розповідь, пояснення, бесіда, лекція; практичні методи - практичні і лабораторні роботи, завдання;
- форми організації освітнього процесу: навчальні заняття, самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи.

6. КОНТРОЛЬ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

Для визначення рівня засвоєння здобувачами освіти матеріалу використовують такі форми та методи контролю і оцінювання знань та вмінь:

- поточний контроль за темами і змістовими модулями;
- іспит

Поточний контроль проводиться викладачами на аудиторних заняттях усіх видів. Основною метою поточного контролю і перевірка рівня підготовки здобувачів освіти до виконання конкретних завдань; проміжний контроль має на меті оцінити знання, вміння та практичні навички, набуті унаслідок засвоєння теоретичного і практичного матеріалу після вивчення логічно завершеної частини освітнього компонента (навчальної дисципліни/інтегрованого курсу). Основним завданням як поточного, так і проміжного контролю є забезпечення зв'язку між викладачами та здобувачами освіти в процесі навчання, управління навчальною мотивацією.

Поточний контроль може проводитись в усній формі під час проведення практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи.

Об'єктами поточного контролю є:

- активність та результативність роботи здобувача освіти протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни, відвідування занять;
- виконання завдань на практичних заняттях;
- виконання завдань поточного контролю;
- виконання завдань самостійної роботи здобувачем освіти.

Поточний контроль рівня знань **може проводитись як:**

- 1) усне опитування за контрольними запитаннями фронтально, індивідуально або змішано;
- 2) виконання практичних вправ і завдань;
- 3) письмовий контроль (контрольна робота за варіантами або тестування).

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному етапі здобуття освітньо-професійного ступеня та/або на завершальних етапах.

Підсумковий контроль **може проводитись:**

- в письмовій та/або усній формах
- з використанням комп'ютерних технологій.

Формою підсумкового контролю є семестровий контроль рівня знань, умінь, навичок здобувачів освіти. Він проводиться у формі семестрового іспиту щодо обсягу навчального матеріалу, визначеного програмою ОК (навчальної дисципліни/інтегрованого курсу). Здобувач освіти вважається допущеним до семестрового контролю з ОК, якщо він виконав усі види робіт, передбачені програмою.

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінка	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Здобувач освіти активно працює протягом усього курсу і показує при цьому глибоке оволодіння лекційним матеріалом, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал. Практичне завдання виконане правильно, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом.
«Добре»	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Здобувач освіти виявляє знання і розуміння основних положень з освітнього компонента. певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. Здобувач освіти активно працює протягом усього курсу, питання висвітлює повно. висвітлення їх завершене висновками, виявлене вміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. У відповідях допущені несуттєві помилки, в усних відповідях - неточності, деякі незначні помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене ставлення слухача до фактів.
«Задовільно»	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; здобувач освіти у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання лекційного матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки. Але на заняттях поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу. У практичних завданнях припущені несуттєві помилки.

«Незадовільно»

Оцінюється завдання, що не виконане, або містить відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу. Здобувач освіти виявив неспроможність висвітлити питання чи питання висвітлені неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення. У відповідях та практичному завданні припущені суттєві помилки.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Мартишин Л.І., Мартишин І.В., Коваль І.І. Розведення сільськогосподарських тварин: навч. посіб. Київ: Науково-методичний центр ВФПО. 2021. 190 с.
2. Стародубець О. О., Люта І.М. Тваринництво: курс лекцій для здобувачів вищої освіти СВО «Бакалавр» освітньої спеціальності 201 «Агрономія» денної форми навчання Миколаїв : МНАУ, 2022. 184 с.
3. Патрєва Л.С., Коваль А.О. Технологія виробництва продукції тваринництва: курс лекцій. Миколаїв: МНАУ, 2017. 277 с.
4. Костенко В.І. Технологія виробництва молока і яловичини. Житомир: ПП «Рута», 2017. 676 с.
5. Технологія виробництва молока і яловичини. В.І. Костенко та ін. Київ; Агроосвіта. 2013. 503 с.
6. Технологія виробництва продукції свинарства: навч. посіб. / М. Повод та ін. Київ: Науково-методичний центр ВФПО, 2021. 360 с.
7. Штомпель М.В., Вовченко Б.О. Технологія виробництва продукції вівчарства: навч. посіб. Київ: Вища освіта, 2005. 343 с.
8. Бургу Ю.Г., Бірта Г.О. Продукція вівчарства і козівництва: навч. посіб. Полтава, 2024. 189с.
9. Гопка Б. М., Хоменко М.П, Павленко П.М. Конярство: підручник. Київ: Вища освіта, 2004. 320 с.
10. Бородай В.П., Сахацький М.І., Вертійчук А.І., Мельник В.В. та ін. Технологія виробництва продукції птахівництва. Підручник: Вінниця. Нова Книга, 2006. 360 с.
11. Кролівництво з основами генетики та розведення : навч. посіб. Пабат В.О. Київ: Видавництво Ліра-К, 2018. 164 с.
12. Технологія виробництва продуктів бджільництва: Курс лекцій. Миколаїв: МДАУ, 2009. 245 с.

Додаткова :

1. Розведення сільськогосподарських тварин / М.З. Басовський та ін.; за ред. М.З. Басовського. Біла Церква, 2001. 152с.
2. Біологія продуктивності сільськогосподарських тварин. Горбатенко І.Ю. та ін.; за ред. М.І. Гиль. Миколаїв: Видавничий дім «Гельветика», 2018. 600 с.
3. Конспект лекцій до вивчення дисципліни «Технологія виробництва продукції козівництва» студентам напряму підготовки 6.090102 — “Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва”. Київ: НУБІП, 2016.
4. Практикум з годівлі сільськогосподарських тварин: навч. посіб./Ібатуллін І.І., Мельник Ю.Ф., Отченашко В.В., та ін.]; під ред. академіка НААН України І.І. Ібатулліна. Київ: 2015. 422 с.

5. Бекарь С.В. Зоотехнічний облік та автоматизовані системи управління у тваринництві: курс лекцій. Миколаїв: МНАУ, 2017. 74 с.
6. Білай Д.В. Кролівництво. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2024. 296.
7. Технологія виробництва продукції бджільництва. Разанова С.Ф. та ін. Кяїв: Аграрна освіта. 2010. 277 с.

ЗООГІГІЕНА ТА ВЕТЕРИНАРНА САНІТАРІЯ

1. Мазуренко В.П., Бортнічук В.А. Віннічук Д.Т. Тваринництво, зоогігієна і ветеринарна санітарія. — К.: Вища школа, 1995.
2. Високос М.П., Чорний М.В., Захаренко М. О. Практикум для лабораторно-практичних занять з гігієни тварин.-Харків: Еспада, 2003.-218 с.
3. Високос М.П., Чорний М.В., Бойко О.О., Фурман С.В. Практикум по зоогігієні з основами ветеринарної екології. - Дніпропетровськ: ДНУ 2012.-354 с.
4. Бондар А. О. Гігієна тварин та ветеринарна санітарія: навчальний посібник - Миколаїв: МНАУ, 2018. 179 с.

Інформаційні ресурси:

1. Технологія виробництва продукції птахівництва: електрон. посіб. 2020. URL: vukladach.pp.ua/MyWeb/manual/twarunnztvo/texnol_vumobn_prod_ptaxivnncstvaGolovna/Golovna.htm
2. Конярство: електрон. посіб. URL: <https://vukladach.pp.ua/MyWeb/manual/twarunnuztvo/koniarstvo/Golovna/Golovna.htm>
3. Про племінну справу у тваринництві. Закон України від 20.02.2003. №546 URL: https://ips.ligazakon.net/document/viem/t030546?ed=2003_02_2П&an=8
4. Анатомія свійських тварин: електрон. посіб. URL: <http://kizman-tehn.com.ua/wp-content/uploads/2017/09/Anatomiya-s.g.-tarin.pdf>.
5. Інструкція з ведення племінного обліку в молочному і молочном'ясному скотарстві URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0096-04>.